

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Debiti coniugalis usum non semper esse annexum peccato, co[n]tra
Lutheru[m]: sed ipsum plæru[m]q[ue] citra omne[m] culp[a]e labe[m] fieri
posse. XXVI

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

strant propter regnū dei. Demū erroneum est & impium sen-
tire, uotum castitatis humana temeritate & ignorantia subin-
trasse, quēadmodum prius abunde monstratum est. Mat. 19.

¶ **Debitū cōiugalis usum nō sp eē annexū pctō, ut uult Luthe-
rus, sed ipm plerūq; citra oēm culpę labē fieri posse. Ca. xxvi.**

Decimasexta Lutheri obiectio. Debitū cōiuga-
le, teste propheta psal. 50. semp est pctm̄. Psal. 50
Ait
nanq;. Ecce em̄ in iniquitatibus cōceptus sum,
& in pctis cōcepit me m̄r mea. Nihil itē ipsum
differt a fornicatione & adulterio, q̄tum ad ar-
dore libidinis & fcedæ uoluptatis. Et tñ illud nō imputat de-
us cōiugibus, nō alia cā nisi sua miscdia, q; sit impossibile, tale
pctm̄ uitari a cōiunctis matrimonio, cū tñ eo carere teneatur
Cur igit & coelibī nō potēti seruare pmissam deo cōtinētiā
& alioq; peccaturo, nō p̄sumeret de' impossibile illd relaxare,
& cōiugiū irritato uoto pmitteret aut si tale cōiugiū, cū pctō luo-
ti soluti fiat, ceu debitū cōiugale benigniter indulgere? Hęc
Lutherus. ¶ **Rñsio.** Nullo pacto tribuendū est & admittere
dum obiectanti, qd hic in principio assumit, utpote debitum
cōiugale sp esse pctm̄. Nā qñ ipm ordinat p̄cipue ad procreā
dam prole, in qua honoret deus & glorificet, q; tunc ausit di-
cere, ipm eē pctm̄: cum ad finē illū, fuerit motrimoniū a deo Gene. 2.
etiā in statu innocētiæ institutū, his inter cætera uerbis. Cres-
cite & multiplicamini, & replete terram. Et iisdē uerbis, post Gene. 9
exactum diluuiū, fuerit idē sacramentū a deo approbatū. Sicut
cum hmōi debitū exigūt aut reddūt ad euitandā in se aut cōsor-
te thori fornicationē & adulterium, nō debet itidē cēseri esse
pctm̄, cum post lapsum protoplastoꝝ, & illa accesserit priori
cā, quare institutū est fcedus cōiugale, ut scilicet sit in remedi-
um carnalis cōcupiscētiæ. Quā quidē causam nō subicit B.
Paulus, in prima ad Corinth. eplā dicēs. Propter fornicatio-
nē aut (subaudit uitandā) unusquisq; uir uxore suā habeat, & 1. Corin. 7.
unaquæq; uxor suum uirū. Rursum cum debitū cōiugale red-
dit alteri coniugū exigenti, seruatis rectæ rōnis circūstantijs,
quis nisi mētis inops dicere audeat, eā debiti redditionē intra
legitimos matrimoni finēs cōsistentē, esse pctm̄: cū reddere

LIBER TERTIVS.

1. Cor. 7 cuiq; qđ suū est, sit opus iustitiæ, & diuinus apłus in supra dicto primæ ad Corinthios epłæ loco plane dicat. Vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier, & mulier nõ habet potestatem sui corporis, sed ut. Neq; rōni est dissonū, ubi occurrit aliqua prædictorū triū causarū ad officium cōiugale, ipm tūc exhiberi sine aliqua peccati labe, qm̄ unaquæq; earū ordinat, atq; referi ad aliquod bonū matrimoni, utpote ad fidē, prole aut sacramētū, quod quidē bonū, reddit ipsum debitū omnino peccati immune. Nõ inficior tñ, ubi aliā a supra dictis triū bus causā impellerēt cōiuges ad maritalē cōgressum, illū plerūq; nõ fieri sine pctō, qđ pro cōditione & qualitate circūstantiarū, nūc leuius sit, nūc grauius. ¶ Haudquaq; tñ admittendū censuerim, qđ uniuersali enunciatōe proponit Luther⁹, nunq̄ actū cōiugale exerceri posse sine pctō. Siquis em̄ id dederit, fateat̄ necesse est deū aliqd præcepisse, qđ tñ præceptū nõ potest sine pctō adimpleri. Siquidē præcepit deus primis parentibus adhuc in paradiso uoluptatis diuersantibus, q̄ crescerent, & multiplicarent, & replerēt terram. Et idē dedit p̄ceptū ipsi Noe & filijs eius postq̄ egressi sunt arcā, q̄ eos piculo diluuij exemerat. At non potest hoim multiplicatio fieri sup̄ terrā secundū ordinatā dei legē, nisi per cōsortiū coniugale eorū qui matrimoni uinculo sint cōiuncti. Ergo si illud semp̄ esset peccatū, non posset illud dei p̄ceptū unq̄ sine pctō perfici, qđ est graue incōmodū. ¶ Præterea, Sacratū literarū monumētis est traditū, deū interdū ætate prouectis coniugalibus & infœcundis denunciāsse futuræ prolis conceptū & partū, ex singulari prærogatiua & munere, quēadmodū promisit deus Abrahę filiū Isaac, ex Sara uxore sua tū sterili. Parentes etiā Samsonis diuina benignitate acceperūt promissionē nascituræ sobolis. Sic & Helisæus propheta mulieri Sunamidi, hospitię suę religiosæ, ipetrauit a deo filiū. Demū & sanctitate eximius Iohānes Bap. parētibus suis optimis reptomissus est & annūciatus anteq̄ cōceptus. Atq; nõ potuerūt hmōi filij, speciali dei priuilegio anteq̄ cōciperent promissi in materno formari utero & demū in lucē ædi, nisi intercedēte cōmercio cōiugali inter ipsos parentes, qbus erat añ facta hmōi promissio, Ergo si illud erat

Gene. 2

Gene. 9

Gene. 18
Iudic. 13.
4. Regū. 4

Luc. 7.

erat p̄ctm̄, ut sentit Lutherus, nō potuisset illa diuina pollicio
 ratio in ipsis cōpleri sine amboꝝ parentū p̄ctō, q̄d certe & ab
 surdū est & impiū. ¶ Rursum. Quid aliud est asserere, actum V.
 cōiugale sp̄ esse p̄ctm̄, q̄ dānare nuptias cū Taciano, Eraclio,
 & alijs hæreticis, q̄ prohibuetūt nubere, dicētes oēm cōiugū
 cōcubitū eē illicitū. Si em̄ idip̄m, sine q̄ ad procreationē pro
 lis nō sunt cōsummate sc̄dm̄ cōsuetā naturæ legē, utpote offi
 ciū cōiugale non p̄t̄ citra p̄ctm̄ unq̄ p̄stari, nōne protinus
 cōsequens est, & nuptias esse illicitas & dānandas? At ea hæ
 resis execranda iā olim est explosa, q̄ scripturæ & ueteris &
 noui testamēti manifeste sit aduersa, & sc̄tio matrimoniū sacra, *Ephē. 5.*
 mēto, q̄d magnū eē testat̄ Paulus iniuria, q̄nimo & a diuino *1. Timo. 4.*
 ap̄lo ad Timotheū scribēte, eadē est dānata. Ergo & hæc asser
 tio Lutherana cōtendēs debitū cōiugale semp̄ esse p̄ctm̄, affi
 nis & cognata p̄ dictę heresi, etiā est elimināda & explodēda.
 ¶ In sup̄, B. Paulus ad Timo. scribēs, de muliere nupta ait. *Sal. 1. Timo. 2.*
 uabit aut̄ per filioꝝ generationē, si p̄manserit in fide & dilecti *VI.*
 one, & sanctificatiōe cū sobrietate. Et paulo post in eadē eplā
 subiūgit, de uiduis adoleſcētioribus loquēs. Volo at̄ iuniores
 nubere, filios procreare, mattresfamilias eē, nullā occasionē da
 re aduersario, maledicti ḡfa. Liberoꝝ aut̄ ḡnatio atq̄ procrea
 tio, sine actu debiti cōiugalis, secūdū naturæ limites & ordinē
 fieri nō p̄t̄. Ergo si ille sp̄ eēt p̄ctm̄, ut hic cōtēdit Lutherus, p̄
 opus p̄cti promoueret mulier ad salutē æternā, & ap̄ls uolens
 uiduas adhuc integra & florēte ætate, liberos sustollere, id sa
 ne uellet, q̄d sine p̄ctō nunq̄ fieri posset. Vtrūq̄ aut̄ hoꝝ gra
 ue est incōmodū. ¶ Adde, q̄ idē ad Corin. scribēs, n̄s q̄ matri
 monio sunt obligati inq̄t. *VII. 1. Corin. 7.* Nolite fraudare inuicē, nisi forte ex
 cōsensu ad tēpus, ut uacētis orationi, & iteꝝ reuertimini in id
 ip̄m, ne tentet uos satanas propter innocētīā uestrā. Quibus
 plane uerbis insinuat, cōiuges nō debere sibi mutuo denegare
 debitū cōiugalis officiū, q̄d ubi ad tēpus inter dū intermiserint
 ut syncerius orōni insiſtāt, rursum ad idē p̄standū redeant, ne
 suggerēte satana incidāt in tentationē & lapsum fornicatiōis
 Itaq̄ hoc ī loco designat ap̄lus, ad euitādā in cōiugibus forni
 cationē, actum connubialē ab ipsis citra noxā exerceri posse.
 Quomō

- Hebræ. 13.** Quo igitur ille semper peccatum, ut hic astruit Lutherus? **¶ Ad hæc VIII.** Ad Hebræos idem scribēs ait. Honorabile concubium in omnibus, & thorus immaculatus. At si officium nuptiale sepe esset annexum peccato, non dicendum esset honorabile concubium, sed despicabile & detestandum. Quo enim honorabile posset haberi, quod sine peccati labe nunquam exerceret, & cuius opus sepe fugiendum foret. Non enim tunc genitalis thorus & nuptialis, esset immaculatus, ut eum uocat apostolus, sed atra peccati macula sordidatus. **¶** Indicat igitur istis uerbis apostolus, actum matrimoniale non semper esse coniunctum peccato quod hodie hic potissimum astruere annitimur. **¶** Ad quod amplius asseuerandum & efficacius, plurimum etiam confert grauissima authoritas beati patris Augustini, dicentis in libro de ecclesiasticis dogmatibus. Bonæ sunt nuptiæ, sed causa filiorum, & concupiscentia fornicationis obtentu. **¶** Vbi duas assignat causas paulo ante positas propter quas nuptiarum opus & officium fieri potest contra reprehensionem, peccati quoque labem, procreationem scilicet sobolis & deuitationem fornicationis. **¶** Quod etiam apte testatur idem probatissimus author, in libro de bono coniugali, hanc astruens sententiam, quæ & adducitur in libro decretorum, xxij. questione. ij. cap. quicquid, his uerbis. **¶** Debent sibi coniugati, non solum ipsius sexus sui commiscendi fidei liberorum procreandorum causa, quæ prima est humani generis in ista mortalitate societas, uerum etiam infirmitas inuicem excipiendæ, ad illicitos concubitus euitandos, mutuam quodammodo seruitutem, ut etiam si alteri eorum continentia perpetua placeat, nisi ex alterius consensu fieri non possit. **¶** Hæc ille. **¶** Atqui debita seruitus sibi, mutuo prestanda inter coniuges, nunquam peccati labem habet annexam, ut non possint quod debitum est inuicem sibi exhibere, citra culpæ reatum. **¶** Idem quoque in decimoquinto libri de ciuitate dei, cap. xviij. inquit. **¶** Quid concubitus coniugalis, qui secundum matrimoniale prescripta tabularum, procreandorum sit causa liberorum. **¶** Nonne & ipse, quando sit licitus & honestus, remotum ab arbitris cubile concubitus. **¶** Hæc ille. **¶** Quibus uerbis apte sentitur, coniugale concubitum qui sit procreandorum causa liberorum, esse licitum & honestum, quod & plurimi alij graues auctores (a quorum sententijs adducendis, consulto nunc suspedeo) etiam testantur. **¶** Neque illius oppositum efficaciter consocium geminarum rationes Lutheranae, in obiectione presentium adductarum quibus ostendere

ostendere nitit̄ omne officiū cōiugale semp esse pct̄m, **Nēpe** ^{psal. 50.}
 in illo psalmi. 50. uersu. **Ecce** em̄ in iniquitatibus cōcept⁹ sum
 & in pct̄is cōcepit me m̄r mea, propheta nō de suorū parentū
 iniquitatibus loquit̄, neq; de suorū matris pct̄is, sed de proprijs
 solū iniquitatibus & peccatis, de labe scilicet originali, in qua
 more aliorū hoim conceptus fuit. **Quā** etiā numero multitu
 dinis iniquitates & pct̄a uocat, q; multorū peccatorū radix sit
 & origo, inde tanq̄ ex noxia & uirulenta stirpe suborientiū.
Perinde atq; unica secundū substantiā arboris radix, multifi
 dos & uarios ex se ramos progignit, multiplices etiā frondes
 flores & fructus. **Neq;** idē censendū est iudiciū de coniugali
 copula, sicut de fornicatiōe & adulterio, ut subindicat **Luthe**
rus, q̄uis ipsa, in nōnullis ut in illecebrosa uoluptate & ardo
 re libidinis, cōueniant. **Qm̄** in actu matrimoniali, hęc ipsa cō
 tingunt in ijs, qui adinuicē congregiunt secundū præscriptā
 a deo legē, & constitutos scederis nuptialis limites. **Et** ergo si
 nulla alia cōcurrit mala copule maritalis circūstantia, ea ipsa,
 q̄ dicta sunt nō ingerunt maculā peccati, sed honestate matri
 monij exculant, nō quidē a pct̄o, qd̄ illis inlit, sed qd̄ adesset, si
 extra matrimonij limites illa cōtingerent. **In** fornicatione ue
 ro & adulterio, cæterisq; inconcessæ **Veneris** generibus, ar
 dor libidinosus & obscenæ uoluptates cōsurgūt in ijs, q; cō
 ueniunt cōtra diuinæ legis p̄scriptū, quiq; in sua cōgressione
 dei p̄ceptū præuaricant. **Quæ** qdē trāsgressio mādati diuini,
 p̄cipue est cā, q̄re fornicatores & adulteri grauiter delinquūt
Quippe fornicator tollēs mēbra dei, facit mēbra meretricis,
 & corpus suū (qd̄ nō fornicationi, sed deo debet esse addictū) **1. Corin. 6.**
 aufert q̄tū ad usum, deo, & fornicationi exponit. **In** adulterio
 uero p̄ter hęc mala, frangit̄ & uiolat̄ fides data cōforti thala
 mi nuptialis, illiq; eo ipso grauis irrogat̄ iniuria. **Et** ita in cæ
 teris uetitay libidinū gn̄ibus, aliquā est causam rōnabilem et ma
 nifestā inuenire, propter quā ardores libidinū & impurę car
 nis uoluptates, pct̄o sunt inseparabilr̄ annexę, q̄ tñ cā, in mari
 tali thoro neq; q̄ habet locū. **Et** ergo hic sine pct̄o sunt, qñ ob
 causam legitimā cōiuges cōueniūt, illic uero, nunq̄ sine pct̄o
 adiūcto. **Quocirca** p̄perā in hac sua rōcinatione colligit **Lud**
 dd therus,

therus, p̄ cōfortij nuptialis actū, uotū castitatis deo factū, citra
 XI. noxā uiolari posse, & in cōiugiū cōmutari. ¶ Porro hoc i lo-
 co ueniā mihi cōdonari uelim, q̄ de hac maritalis officij mate-
 ria nihil ad religiosos hoc uinculo absolutos attinente, tā late
 Hebrae. 13. differuerim. **V**erū id feci propemodū coactus ab aduersario,
 cui hoc in ope cōgredior, annitēte in hoc cauillo circa princij-
 piū huius capituli proposito, ingerere eā labē tetra honorabili-
 bus nuptijs thoroq; imaculato, q̄ sp̄ habeat in cōgressu cōnu-
 biali annexā pcti maculā. **A** qua qdē ignominia ut uindicare
 tantū ecclīe sacramentū, pluribus ea de re differere profecto
 sum cōpulsus. **E**t factus sum (fateor) hoc in negotio insipies,
 sed ipse Lutherus ipse me coegit, quē, occurrendo cauillis ei
 me sequi oportuit, quo ratiocinatione sua me ipsum pertraxit
 ¶ Votū castitatis, ea de re fieri, q̄ in nra p̄tate est cōstitu-
 ta, suffragante dei auxilio. **Cap. XXVII.**

I.
 ¶ **D**ecima septima Lutheri obiectio. Prorsus recte
 rōni aduersum est, pariter & absurdū, id aliq̄
 uouere deo, qd nullo mō in sua est collocatū po-
 testate, sed oīno in aliterius arbitrio cōstitutum.
 ¶ **V**t ineptus is habere, q̄ uoueret deo se fore epi-
 scopū, ap̄lm, principē aut regē, cū sciat nihil horū esse in pote-
 state sua uouentis, sed in alterius, ut uocantis autoritate. **A**t
 q̄ castitatē deo uouet, rē uouet q̄ prorsus non est nec p̄t esse in
 manibus suis, cū sit solius dei donū, qd accipere, nō offerre p̄t
 hō. **Q**uod sane uouendi genus, etiā cōtra totius **M**osaicæ legi-
 s institutū, in q̄ iubet dñs ut q̄ uouet uel offert, de sua substā-
 tia & de donis sibi benedicente dño datis, offerat. **C**astitatis
 autē uotū sit de re nondū donata nobis, nec in nostra potesta-
 te sita, sed de eo tantū, qd in manibus dei positū est. **I**rrationa-
 bile igit̄ est huiusmodi uotū, nec minus ineptū, q̄ si quis uo-
 ueat se stellas nouas formaturū, se saluū fore in regno cœlesti
 aut futurū æqualē sanctitate beato **P**etro, uel se oīnia **T**urca-
 rū regna uastaturū, aut uicturū annos **M**athusalē. **R**epugnat
 igit̄ uotū castitatis, rectæ rōni. **H**æc Lutherus. ¶ **R**esponso.
Assidua propōne primo assumpta loco, abnegandū est qd de
 inceptis subijci. **N**ā nō solū illa, in nra dicunt esse potestate, q̄
 nos ipsi